

Národní filmový archiv a Nakladatelství Akademie múzických umění vydávají monografickou publikaci **DODALOVI** s podtitulem **Průkopníci českého animovaného filmu**, která doplňuje nepopsanou kapitolu české kinematografie. Její nedílnou součástí je DVD nazvané **Dodalovi / filmy a dokumentace**, které obsahuje všechny zachované filmy a útržky filmů Dodalových.

Kniha DODALOVI je výsledkem badatelské práce PhDr. Evy Struskové z Národního filmového archivu. Seznamuje čtenáře s tvorbou a životními osudy Karla Dodala a jeho dvou partnerek Hermíny Týrlové (krátce též Dodalové) a Ireny Rosnerové (Leschnerové, Dodalové).

V první části *Počátky české animace* autorka přibližuje, za jakých podmínek se v Praze začaly natáčet první kreslené snímky. Na základě konfrontace rekonstruuje činnost prvního českého ateliéru animovaného filmu IRE-film, který vytvářel základy moderního českého zvukového reklamního a autorského filmu a jehož práce se také začala prosazovat v mezinárodním kontextu.

Druhá část knihy nazvaná *Válečné anabáze* sleduje osudy Karla Dodala v USA a Ireny Dodalové v Terezíně. Kapitola o pobytu režisérky v ghettu zaznamenává neznámé okolnosti o její účasti na filmování v roce 1942, kdy se jí podařilo ukrýt filmové výstřižky a později je odeslat do Švýcarska. Tyto výstřižky byly identifikovány až v roce 2004.

Ve třetí části *Životy v exilu* rekapituluje autorka snahu českých filmařů vyrábět v New Yorku animované filmy výukového a propagačního charakteru a líčí jejich činnost v Argentině. Důležité místo v tvorbě Ireny Dodalové měly její filmy z padesátých a šedesátých let věnované baletu a tanci.

Závěr knihy se zabývá děním v oblasti animovaného filmu v době protektorátu. Pozornost věnuje osudům Hermíny Týrlové, která v IRE-filmu zastávala funkci hlavní animátorky a uvažuje též o významu setkání Jiřího Trnky s Dodalovými.

Nedílnou součástí knihy i DVD tvoří unikátní fotografické, písemné, zvukové a filmové dokumenty, které vytvářejí kontext autorčina textu a přibližují atmosféru prostředí, v níž žili a pracovali tři průkopníci českého kresleného a loutkového filmu, Karel Dodal, Hermína Týrlová a Irena Dodalová.

„Vizuálně výrazná knížka představuje nejen tvůrčí dráhu, ale také styl animace Dodalových. S příloženým DVD s jejich filmy se stává zásadním zdrojovým materiálem i krásným artefaktem do knihovny.“

PhDr. Andrea Slováková, ředitelka Nakladatelství AMU

„Éra prvního českého ateliéru animovaného filmu IRE-film, který založili v Praze v roce 1933 Irena Leschnerová (od roku 1935 Dodalová) s Karlem Dodalem, trvala necelých pět let, vnesla však do českého filmu svébytný tvůrčí program z hlediska volby námětů, dramaturgie, technických postupů, z hlediska vztahu obrazu a zvuku či barvy. Pro své experimentální exkurzy v oblasti animace využívali tehdy filmaři možnosti, jež jim nabízel reklamní film a podařilo se jim také jeho, do té doby provincionální tvář, zásadně proměnit. Program Dodalových vycházel z jejich víry v misi kresleného a loutkového filmu v umělecké i užité filmové produkci a také z přesvědčení o nutnosti hledat evropskou alternativu světovému monopolu Disneye. Příběh Dodalových – v němž měla svou nezastupitelnou roli Hermína Týrlová – přerušila a do jisté míry ukončila doba nacistické okupace. Shodou mnoha okolností a náhod se podařilo paní Ireně zachránit část dokumentů a filmů z ateliéru IRE-film, když je na počátku protektorátu odeslala z Prahy do Spojených států, kde v té době již dlel její manžel, a po více než šedesáti let se jí podařilo vrátit pozůstatky archivu zpět z Buenos Aires do Prahy. Mým úkolem bylo shromáždit jednotlivé stopy a doklady o činnosti Dodalových, které se nacházely v různých archivech a v různých končinách světa a vrátit jejich příběh – byť ještě s mnohými bílými místy – do naší současnosti, aby se mohl stát posléze součástí budoucích dějin českého animovaného filmu.“

PhDr. Eva Strusková

Eva Strusková, absolventka Filosofické fakulty (katedra novinářství a dálkové studium estetiky), pracovala od roku 1961 ve Filmovém ústavu, po krátké praxi v Čs.rozhlasu (1965 – 1969) pak působila další léta v Čs. filmovém ústavu, resp. Národním filmovém archivu. Byla činná i jako editorka [Jaroslav Brož, *Alexander Hackenschmied*, 1973; *Mezi literaturou a filmem* (Gabrilovič, Ajtmatov, Šukšín, Michalkov) 1988, Stanislav Ulver, *Západní filmová avantgarda*, 1991, Jan Žalman, *Umlčený film* 1963, sborník *Tartuská škola* v překladu Tomáše Glance 1995 aj.]. Od roku 1995 se řadu let jako kurátorka sbírky zvukových záznamů NFA zabývala orální historií. Současně zpracovávala dílčí studie vztahující se k méně známým kapitolám české avantgardy. Od roku 2004 se věnovala archivnímu průzkumu k tématu Dodalových. V souvislosti s terezínským pobytem Ireny Dodalové vznikl samostatný projekt o filmování v Terezíně 1942. Výsledky studia byly zveřejněny v časopisu *Illuminace* a práce o filmování v terezínském ghettu i v zahraničních publikacích.

Informace o dalších edičních počinech Nakladatelství AMU (včetně e-shopu):

www.namu.cz

Chcete-li knihu redakčně zpracovat, zažádejte si prosím o recenzní výtisk.

[Mgr. Marcela Dohnalová / press@amu.cz](mailto:press@amu.cz)

